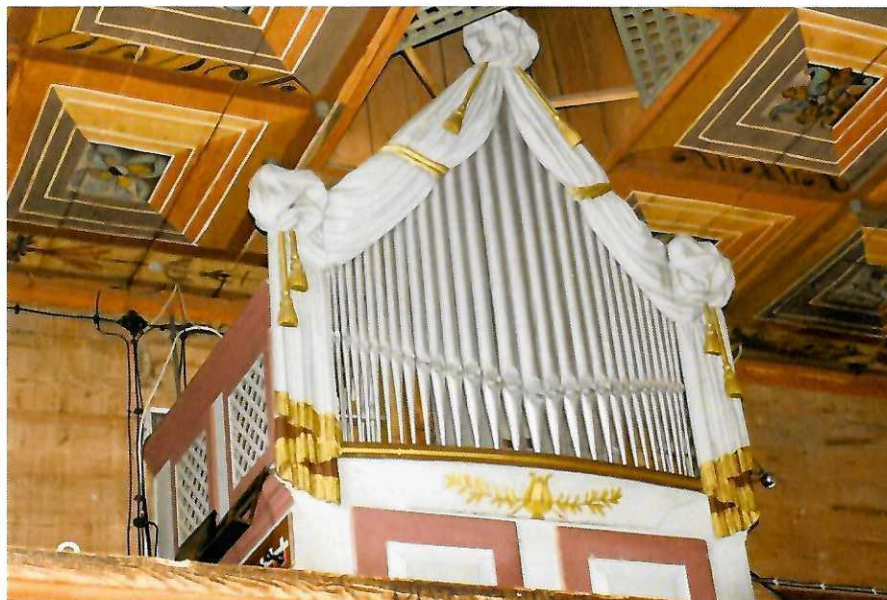

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
SZAFY ORGANOWEJ
Z KOŚCIOŁA PW. ŚW. WOJCIECHA I MATKI BOLESNEJ
W MODLNICY

Małopolski
Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Krakowie

Inga Widlińska

31-002 Kraków, ul. Kanonicza 24

UZGODNIONO

19-2R-I-5144.30.2023. JH
19-2R-I-5144.30.2023

31. PAŹ. 2023

Kraków 2023

dr Inga Widlińska
konserwator dzieł sztuki
nr upr. 6978

Inga Widlińska

SPIS TREŚCI

I. KARTA TYTUŁOWA	str. 3
II. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE	str. 4
III. OPIS OBIEKTU	str. 6
IV. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	str. 7
V. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE	str. 8
VI. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH	str. 9
VII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	str. 10

I. KARTA TYTUŁOWA

A. IDENTYFIKACJA OBIEKTU:

RODZAJ OBIEKTU: SZAFA ORGANOWA

REJESTR ZABYTKÓW: B-159 z 24.X.70

CZAS POWSTANIA: 1843-1844 r

STYL: późno klasycystyczny

AUTOR: Ignacy Wojciechowski z Krakowa¹

INSKRYPCJE: brak

WYMIARY: 3,50 x 1,90 m

TECHNIKA: drewno rzeźbione, polichromowane; snycerka: drewno rzeźbione, zaprawa klejowo-kredowa, techniki pozłotnicze;

LOKALIZACJA: chór muzyczny, ściana zachodnia nawy kościoła pw. Św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy

WŁAŚCICIEL LUB UŻYTKOWNIK: Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy, ul. Św. Wojciecha 83, 32-085 Modlnica

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE (RENOWACJE):

1885 - reperacja po uszkodzeniu

1888 - naprawa i strojenie

1902 - naprawa i strojenie

1923-1925- renowacja

1947 - remont

1957 - oczyszczony i przemalowany (jednolita kolorystyka)

1985 - strojenie

2006 - strojenie i naprawa piszczałek

B. DANE DOTYCZĄCE DOKUMENTACJI:

Opisowa: 9 stron

Fotograficzna: 9 barwnych fotografii o zróżnicowany formacie.

¹ Zgodnie z ustaleniami T. Śledzikowski, OT NID Kraków, 2022, Źródło www.zabytek.pl, data dostępu 20.05.2023

II. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE

HISTORIA NA PODSTAWIE DANYCH ARCHIWALNYCH I LITERATURY

„Początki drewnianego kościoła parafialnego sięgają 1553 r., natomiast jego obecny kształt architektoniczny jest rezultatem przekształceń z drugiej połowy XVII w. oraz z lat 1878–1879. Jakkolwiek w wyposażeniu świątyni dominują obiekty barokowe, to jednak chór muzyczny wspiera się na profilowanej belce gotyckiej. Pierwsza wzmianka o zniszczonym czterogłosowym pozytywie w modlnickim kościele pochodzi z 1727 r. Niedługo przed 1783 r. jego miejsce zajął nowy pozytyw wyposażony w pięć głosów. Szczegółowych informacji o sprawieniu kolejnego instrumentu dostarcza inwentarz z 1838 r.:

„Pozytyw [...] zupełnie niezdatny do grania ani reperowania, przez Znaczcę Błażeja Głowackiego¹⁰ Orgarmistrza w skutek polecenia Senatu Rządzącego z dnia 20. Czerwca 1835. [został – P.M.] oceniony, iedynie Struktura z piszczałkami na froncie Cynowemi sztuk dwa-dzieścia sześć otaxowana [na – P.M.] Złotyeh polskich trzydzieściszczę i ta została a reszta przez tegoż architekta za pozwoleniem J[asnie P.M.] W[ielmożnego – P.M.] Kollatora i Xiędza Plebana rozebrana została bez wartości na spalenie; a na tego miejscu pozytyw nowo wyreperowany o pięciu głosach, dwóch mieszkach na tymże pozytywie osadzonych na Wierzchu. Pozytyw ten w kształcie Skrzyni z antabami żelaznymi czarno malowany z drzwiczkami i zameczkiem do klawiatury iako też także od frontu piszczałek kratką drócioną na zameczek zamykaną w starą strukturę wstawiony, dnia piętnastego Stycznia tysiąc ośmset trzydziestego czwartego roku w Krakowie zgodzony przez Xiędza Plebana Modlnickiego i W[ielmożnego – P.M.] Juliana Konopkę, a kosztem J[asnie – P.M.] W[ielmożnego – P.M.] Tadeusza Konopki Kollatora, Xiędza Jana Sadowskiego Possesora Wsi Szyce i Parafian pobożnych Kościoła Modlnickiego zakupiony i zapłacony został w Kwocie Złotyeh polskich Czterysta trzydzieści dwa”.

Z cytowanego zapisu wynika, że instrument zakupiony w 1834 r. był tak zwanym pozytywem szkatulnym i został ustawiony na chórze muzycznym za prospektem poprzedniego instrumentu. (...) Nowo zainstalowany instrument służył świątyni przez niespełną dekadę. Wobec pogarszającego się stanu pozytywu, ks. Żebrowski w 1843 r. rozpoczął zbórkę pieniędzy z myślą o wyposażeniu kościoła w nowe organy. W tym samym roku do ich budowy przystąpił znany krakowski organmistrz Ignacy Wojciechowski. Prace dobiegły końca w 1844 r., a instrument po raz pierwszy zabrzmiał 30 kwietnia podczas uroczystej wotywy celebrowanej przez ks. Żebrowskiego w intencji ofiarodawców. Za organy zapłacono 2139 złp, natomiast przebudowa chóru muzycznego, polegająca na jego obniżeniu, pochłónęła 143 złp i 18 gr, zatem łączny koszt zakupu i montażu instrumentu wyniósł 2282 złp i 18 gr. Pierwotnie organy dysponowały siedmioma głosami oraz jednym manuałem bez pedału (...) W 1846 r., a więc po dwóch latach użytkowania organów, ich budowniczy powiększył je o ósmy głos określony jako „Cymbał z Miksturą”. Możliwe, że było to nawiązanie do dawnej praktyki, w myśl której mikstura i cymbał były włączane jednym cięgiem, podobnie jak ma to miejsce w głównym instrumencie opactwa cysterskiego w Wąchocku. Rozbudowa modlnickich organów o jeden głos kosztowała 128 złp i 32 gr, a wydatek ten pokryto z ofiar zebranych wśród wiernych przez ks. Żebrowskiego. Mikstura została niepotrzebnie usunięta już w 1866 r., kiedy to staraniem następnego proboszcza ks.

Henryka Księżarskiego, przeprowadzono naprawę i strojenie instrumentu. Wspomniane prace kosztowały 64 złp, z czego ponad połowę (34 złp) uzbierali parafianie, a resztę wyłożył proboszcz z własnej kieszeni. Około 1885 r. przed świętami Bożego Narodzenia organy zostały zreperowane przez Jana Grocholskiego z Krakowa po tym, jak w ostatnią niedzielę adwentu uszkodził je gzyms, który odpadł ze ściany kościoła. Proboszczem był wówczas ks. Piotr Strzelichowski. Ten sam duchowny niedługo przed swoim odejściem z Modlnicy postarał się o kolejną naprawę i strojenie instrumentu. Prace te wykonał w listopadzie 1888 r. syn budowniczego rzeczonych organów, Tomasz Wojciechowski z Krakowa. W strojeniu pomagał organmistrzowi sam ks. Strzelichowski, albowiem organista Jan Mańkowski odmówił. Po umieszczeniu odrestaurowanych piszczałek w instrumencie okazało się, że głos flet większy 8' nie może brzmieć prawidłowo z powodu niedostatecznej ilości powietrza, a usterka ta dałaby się usunąć po przebudowaniu wiatrownicy. Ponieważ wykonanie tej przeróbki w porze zimowej było niemożliwe, Wojciechowski złożył naprawione piszczałki owego głosu w swojej tymczasowej pracowni w budynku organistówki, odkładając związane z nimi prace do naj bliższego lata. Modernizację wiatrownicy oraz wstawienie fletu większego proboszcz zobowiązał się sfinansować z własnych pieniędzy, podobnie zresztą jak naprawę i strojenie przeprowadzone w 1888 r., które kosztowały 78 złp. Odejście ks. Strzelichowskiego z urzędu proboszcza na początku 1889 r. oraz nieprzychylność jego następcy, ks. Antoniego Konopińskiego, stanęły na przeszkodzie w dokończeniu remontu organów. Wspomniane piszczałki pozostały przez kilka lat w organistówce, po czym przeniesiono je nie do instrumentu, lecz na strych kościoła. Dopiero w 1902 r. ks. Konopiński zlecił reperację i strojenie organów kosztem 120 złr. Niewykluczone, że wtedy flet większy wrócił na swoje właściwe miejsce, obecnie w szafie organowej istnieją bowiem piszczałki tego głosu. Bliżej nieznana naprawa instrumentu miała miejsce za czasów, gdy administratorem „in spiritualibus” był ks. Jerzy Czartoryski pomagający schorowanemu ks. Konopińskiemu w latach 1923–1925. Na mocy umowy z 16 czerwca 1946 r. Jan Kołpanowicz z Krakowa zobowiązał się do naprawienia organów kosztem 30 000 zł. (...) Tymczasem do prac przy instrumencie zatrudniono firmę Wacława Biernackiego z Krakowa, która w 1947 r. przeprowadziła ogólny remont, przegląd mechaniki, intonację i strojenie, a ponadto dorobiła i wstawiła piszczałki (...). W 1957 r., podczas konserwacji wnętrza kościoła, prospekt organowy został oczyszczony i pomalowany. Nadano mu wówczas jednolitą jasną kolorystykę. Idea rozbudowy instrumentu o sekcję klawiatury nożnej doczekała się realizacji między 1970 r.⁵² a 1985 r. Dwugłosowy pedał o skali dwóch oktaw dobudowała firma Henryka Siedlara z Krakowa. Prawdopodobnie podczas tych prac przysunięto pogłębioną szafę organową do tylnej ściany kościoła, uprzednio przylegała ona bowiem do balustrady chóru muzycznego. W 1985 r. remont organów przeprowadził Tadeusz Piotrowski z Modlnicy, natomiast w 2006 r. miało miejsce strojenie i naprawa niektórych piszczałek. (...)²

² Piotr Matoga, *Historia organów w kościele pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy*, 2019, s.215-222, publikacja http://www.naszaprzeszlosc.pl/files/tom133_09.pdf, 2020, data dostępu 22.05.2023

III. OPIS OBIEKTU

„Kościół położony jest w centrum miejscowości, na wyniesieniu terenu. Przed świątynią stoi drewniana dzwonnica konstrukcji słupowo-ramowej z XVI w. (?) lub XVII/XVIII w. Wiszące w niej niegdyś dzwony z 1498 (?) i 1542 r. przeniesiono do nowej, drewnianej dzwonnicy usytuowanej w pobliżu. Kościół orientowany. Część drewniana (nawa), konstrukcji zrębowej, oszalowana. Części murowane (kaplica i zakrystia) z cegły, potynkowane. Dachy gontowe. Nad nawą i prezbiterium jednokalenicowy, pozostałe wielopołaciowe. W kalenicy dachu nad nawą wieżyczka na sygnaturkę z latarnią, kształtu barokowego. Świątynia jednonawowa, założona pierwotnie na planie krzyża łacińskiego, którego ramię północne w późniejszych czasach zastąpiono kaplicą św. Anny, a południowe znacznie skrócono. Przy zamkniętym trójbocznie prezbiterium znajduje się murowana zakrystia. Dwa gotycko-renesansowe portale drzwiowe zwieńczone są w kształcie „oślich grzbietów”, a masywne drzwi w zakrystii, datowane na pocz. 2. poł. XVI w., okuto skośną kratą. Ściany i stropy nawy i prezbiterium oraz parapet chóru muzycznego ozdobione są cennymi malowidłami renesansowymi wykonanymi w 1562 r. Zobaczyć tu można m.in. Genealogię Chrystusa przedstawioną na podstawie Ewangelii św. Mateusza, cykl pasyjny i sceny moralizatorskie (przypowieść o złym bogaczu i biednym Łazarzu). Iluzjonistyczne kasetony na stropie w nawie to aranżacja konserwatorska z lat 50. XX w. Sklepienia kolebkowo-lunetowe w kaplicy dekorowane są wczesnobarokową polichromią ornamentalno-figuralną z ok. poł. XVII w. (medaliony z Ewangelistami, święci, motywy ornamentowe i heraldyczne, Przemienienie Pańskie). Łuk arkady tęczowej jest półkolisty. Drewniany chór muzyczny podpierają dwie kolumny. Instrument organowy został zbudowany w latach 1843–1844 przez Ignacego Wojciechowskiego z Krakowa”.³

Szafa organowa zlokalizowana jest na chórze muzycznym, w centralnym miejscu empory. Prospekt organowy jest w stylu klasycystycznym, polichromowany z elementami złożonej snycerki. Jest jednokondygnacyjny oraz jednoosiowy wygięty segmentowo. Piszczalki frontowe są najwyższe w osi środkowej. Szczyt ujęty jest snycerskim paludamentem, tworzącym trójkątne zamknięcie struktury. Płaskorzeźbiony paludament podpięty jest po bokach w węzły przewiązane sznurami z ozdobnymi frędzlami na końcach. Dolna część szafy jest dzielona filunkami na dwa pola. Niewielki element ozdobny: złożone skrzyżowane gałązki i harfa znajduje się w osi dolnej części prospektu ponad filunkami. Cała szafa jest pomalowana jednolitymi farbami. Płaskie elementy struktury, kratka a także rzeźbiony baldachim jasno szarym kolorem. Natomiast elementy gzymsów i ram pastelowym, czerwonym kolorem. Złotą farbą pomalowane są sznury i frędzle baldachimu a także snycerski element ozdobny w dolnej części prospektu. Brązowym kolorem natomiast pomalowano dolny gzyms prospektu oraz listwy przy pulpicie muzycznym. Na archiwalnych zdjęciach prospektu zamieszczonych w karcie zabytku z 1985 roku widoczna jest polichromia: imitacja marmuryzacji na strukturze prospektu.

³ Op. cit. T. Śledzikowski, Źródło www.zabytek.pl, data dostępu 20.05.2023

IV. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Opis stanu zachowania szafy organowej z kościoła pw. Św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy jest szkicowy, oparty na wstępnej analizie powierzchni szafy organowej. Dokładna analiza stanu zachowania poszczególnych warstw stratygraficznych obiektu zostanie przeprowadzona na etapie prac konserwatorskich po usunięciu wtórnych warstw przemalowań.

Ogólny stan zachowania szafy organowej wydaje się umiarkowanie zły. Na zły odbiór obiektu wpływają przede wszystkim wtórne warstwy przemalowań, które nie odpowiadają walorom stylistycznym prospektu. Na powierzchni malatury widoczne jest także zabrudzenie i zaplamienia. Zauważalne są różnice w grubości warstw przykrytych eksponowaną malaturą, które świadczą o nałożeniu przemalowania na ubytki wcześniejszej warstwy. Warstwa farby pokrywająca strukturę prospektu jest w kilku miejscach przetarta lub zdrapana, widoczne są ubytki przemalowań. Przetarcia widoczne są głównie na krawędziach struktury i w miejsca gdzie są elementy ruchome. Ubytki wydają się wynikać głównie z użytkowania obiektu. Analiza tych ubytków wskazuje na zachowane warstwy wcześniejszych polichromii w tym polichromii pierwotnej. Nie da się na tym etapie określić stanu zachowania oryginalnej warstwy malarskiej, ale najprawdopodobniej jej zakres pozwoli na uzupełnienie lub jej rekonstrukcję.

Stan zachowania struktury drewna wydaje się dobry. Brak widocznych oznak ataku drewnojadów, brak widocznych ubytków, wykruszeń drewna. Niewielkie wyoblenie powierzchni drewna widoczne jest w cokoliku przypodłogowym. Te zniszczenie wynikają z użytkowania obiektu. Wydaje się także że część elementów szafy organowej szczególnie zakresie bocznych ścianek, została wymieniona w przeszłości, najprawdopodobniej w trakcie przeszłych renowacji.

Stan zachowania snycerki pomalowanej złotą farbą jest umiarkowanie dobry. Brak widocznych większych ubytków i wykruszeń. Na zły odbiór wpływają głównie wtórne malatury.

V. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Podstawowym założeniem prac konserwatorskich i restauratorskich szafy organowej z kościoła pw. Św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy jest przywrócenie walorów estetycznych bliskich pierwotnym założeniom i utrzymanie dobrego stanu technicznego poszczególnych warstw stratygraficznych obiektu. Zakłada się pełną konserwację techniczną i estetyczną. Powrót do pierwotnych warstw malarskich i pozłotniczych, usunięcie wtórnych przemalowań i zniekształceń. Konieczne jest przeprowadzenie dokładnych badań stratygraficznych i analitycznych na początku prac, które ustalą budowę technologiczną, a także pierwotną kolorystykę.

VI. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Wszystkie prace powinny być równolegle dokumentowane i zakończone sporządzeniem dokumentacji konserwatorskiej powykonawczej opisowej i fotograficznej. W kwestiach wątpliwych należy zwołać komisję konserwatorską w celu ustalenia dalszego planu prac.

Struktura szafy organowej

1. Dokumentacja fotograficzna i inwentaryzacja przed konserwacją.
2. Demontaż szafy, zabezpieczenie i transport elementów do pracowni konserwatorskiej lub decyzja o konserwacji *in situ*.
3. Badania stratygraficzne i ewentualne badania fizyko –chemiczne, wspomagające analizę stanu zachowania i budowy technologicznej poszczególnych elementów.
4. Oczyszczenie powierzchni szafy organowej z brudu i kurzu przy użyciu detergentów, odkurzaczy.
5. Usunięcie wtórnych warstw malarskich oraz pozłotniczych. Sposób usuwania wtórnych warstw na podstawie wykonanych prób czyszczenia z użyciem metod mechanicznych i chemicznych. Ważne by wybrana metoda była bezpieczna dla pierwotnej warstwy malarskiej i nie powodowała dalszej degradacji.
6. Ewentualna dezynfekcja i dezynsekcja elementów zaatakowanych przez drewnojady (proponowany preparat na bazie węglowodorów C9-C11, węglowodorów aromatycznych, permetryny typu Hylotox Q firmy Altax lub preparat o podobnym działaniu).
7. Ewentualna impregnacja drewna. Proponowany preparat Hekol I-50 lub L-50 lub równoważny. Impregnacja powinna być ograniczona do elementów lub partii wymagających wzmocnienia strukturalnego.
8. Stabilizacja pękniętych i ruchomych elementów struktury szafy organowej
9. Uzupełnienie ubytków drewna. W przypadku większych ubytków - uzupełnienie drewnem, mniejszych - preparatem drewnopodobnym. Proponowana masa typu Axon lub Araldite.

10. W razie konieczności konsolidacja pierwotnej zaprawy i warstwy malarskiej. Proponuje się użycie r-r kleju glutynowego z środkiem odkażającym np. Preventol RI 80.
11. Uzupełnienie ubytków zaprawy i nałożenie nowych warstw zaprawy kredowo-klejowej w przypadku rekonstrukcji partii złożonych zidentyfikowanych po usunięciu przemalowań..
12. Rekonstrukcja lub uzupełnienie warstw pozłotniczych zgodnie z pierwotną techniką.
13. Zabezpieczenie powierzchni uzupełnionych ubytków zapraw w partiach polichromowanych w celu ujednolicenia nasiąkliwość uzupełnień i pierwotnej warstwy malarskiej (proponowany 3-5% r-r szelaku w alkoholu)
14. Nałożenie werniksu retuszarskiego na powierzchnie pierwotnej warstwy malarskiej i uzupełnień
15. Uzupełnienie i retusz pierwotnej warstwy malarskiej naśladowczo, w technice dostosowanej do oryginalnej technologii
16. Zabezpieczenie powierzchni struktury szafy organowej werniksem końcowym
17. Zabezpieczenie elementów ołtarza do transportu. transport do kościoła oraz montaż *in situ*.
18. Wykonanie dokumentacji pisemnej i fotograficznej zgodnie z obowiązującym schematem dokumentacji konserwatorskiej.

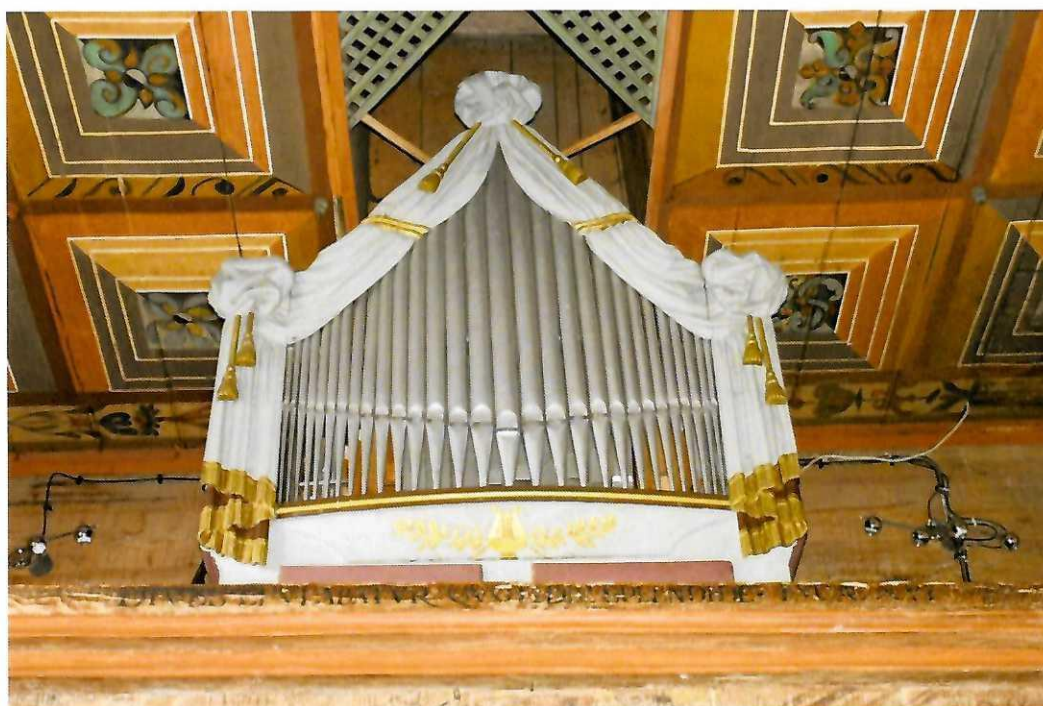
Elementy snycerskie pozłotnicze

1. Demontaż elementów snycerskich
2. Oczyszczenie rewersów obiektów z zanieczyszczeń
3. Oczyszczenie warstw pozłotniczych z zanieczyszczeń. Ocena kondycji warstw pozłotniczych.
4. Dezynfekcja i dezynsekcja elementów zaatakowanych przez drzewojady.
5. Ewentualna impregnacja drewna o osłabionej strukturze. Proponowany preparat Hekol I-50 lub L-50 lub równoważny.
6. Stabilizacja pękniętych, ruchomych elementów. Uzupełnienie ubytków drewna, preparatem drewnopodobnym. Proponowana masa typu Axon lub Araldite.
7. Przeklejenie warstwy zaprawy r-r kleju króliczego
8. Uzupełnienie ubytków zaprawy i nałożenie nowych warstw zaprawy kredowo-klejowej
9. Rekonstrukcja warstw pozłotniczych zgodnie z pierwotną techniką.
10. Ponowny montaż elementów w oryginalnych lokalizacjach.
11. Dokumentacja fotograficzna na każdym etapie konserwacji.

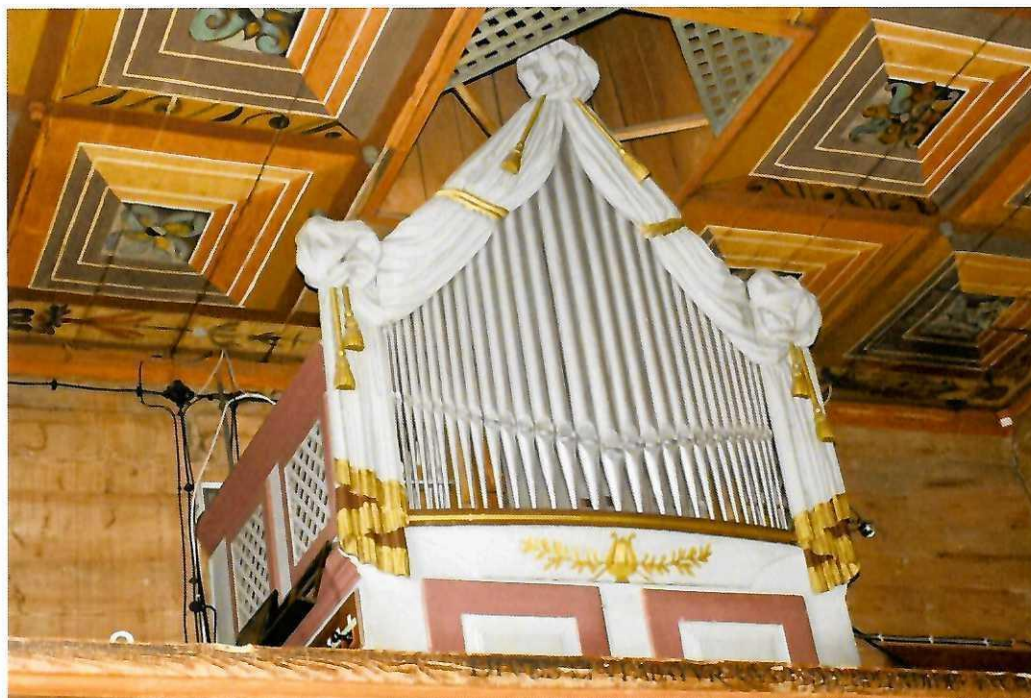
VII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

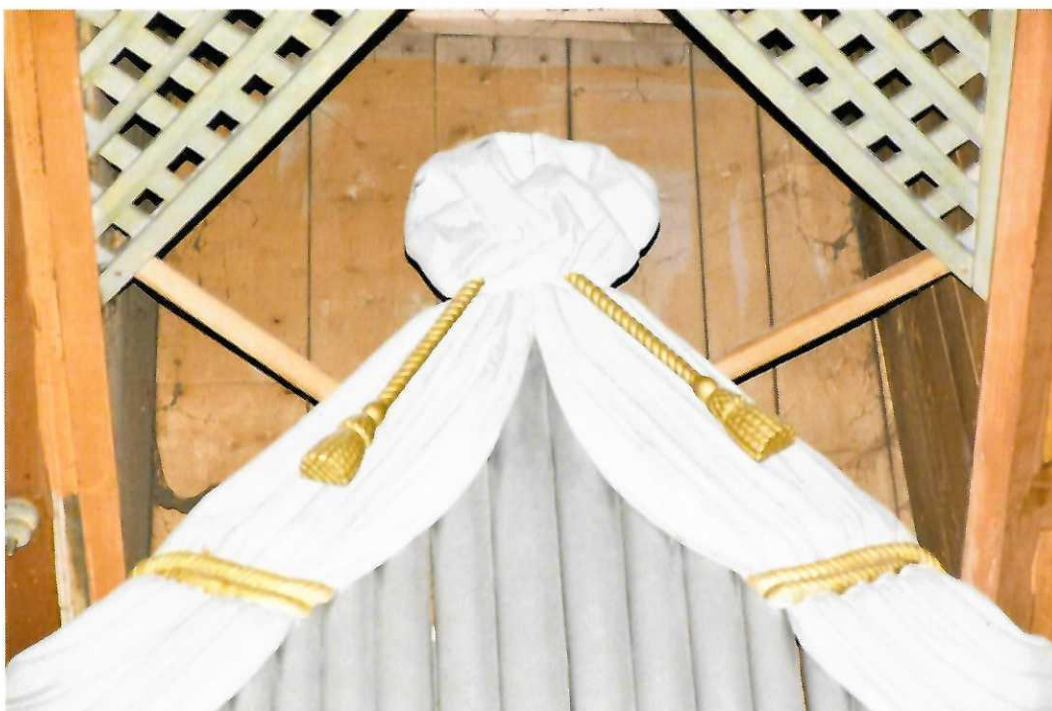
Fot.1. Modlnica, Kościół pw. św. Wojciecha i Matki Boskiej, Wnętrze nawy kościoła, Widok na ścianę zachodnią. Widok na chór muzyczny z szafą organową. Fot. I.Widlińska, 2023 r.

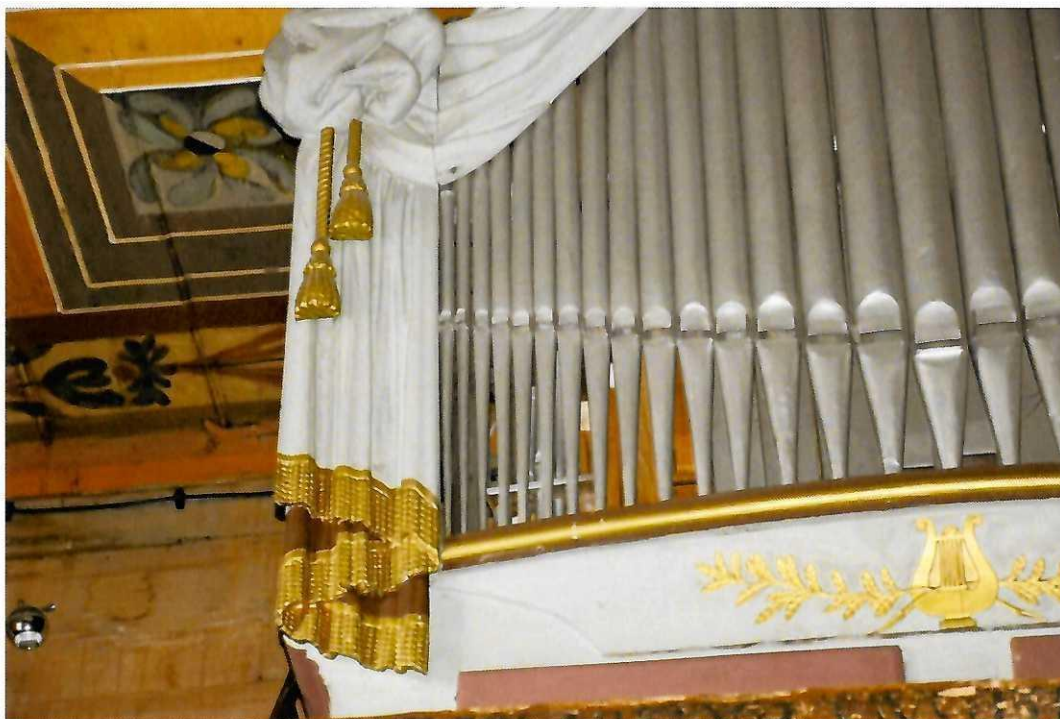
Fot.2. Modlnica, Kościół pw. św. Wojciecha i Matki Boskiej, Wnętrze nawy kościoła, Widok na prospekt organowy. Fot. I.Widlińska, 2023 r.

Fot.3. Modlnica, Kościół pw. św. Wojciecha i Matki Boskiej, Wnętrze nawy kościoła, Widok na prospekt organowy i ścianę lewą szafy organowej. Widoczna wtórna polichromia na powierzchni prospektu. Fot. I.Widlińska, 2023 r.

Fot.4. Modlnica, Kościół pw. św. Wojciecha i Matki Boskiej, Wnętrze nawy kościoła, Widok na fragment prospektu organowego. Widoczne zwieńczenie dekoracji prospektu-paludamentu. Fot. I.Widlińska, 2023 r.

Fot.5. Modlnica, Kościół pw. św. Wojciecha i Matki Boskiej, Wnętrze nawy kościoła, Widok na fragment prospektu organowego. Widoczne boczne elementy paludamentu- dekoracji prospektu. Fot. I.Widlińska, 2023 r.

Fot.6. Modlnica, Kościół pw. św. Wojciecha i Matki Boskiej, Wnętrze nawy kościoła, Widok na fragment prospektu organowego. Widoczny element snycerski prospektu. Fot. I.Widlińska, 2023 r.

Fot.7. Modlnica, Kościół pw. św. Wojciecha i Matki Boskiej, Wnętrze nawy kościoła, Widok na fragment prospektu organowego. Widoczny ubytek przemalowań i fragmenty wcześniejszych polichromii zauważalnych w odkrywce. Fot. I.Widlińska, 2023 r.

Fot.8. Modlnica, Kościół pw. św. Wojciecha i Matki Boskiej, Wnętrze nawy kościoła, Widok na fragment prospektu organowego od strony lewej , bocznej. Widoczny ubytek przemalowań i fragmenty wcześniejszych polichromii zauważalnych w odkrywce. Fot. I.Widlińska, 2023 r.

Fot.9. Modlnica, Kościół pw. św. Wojciecha i Matki Boskiej, Wnętrze nawy kościoła, Widok na fragment prospektu organowego od strony frontowej. Widoczny ubytek przemalowań i fragmenty wcześniejszych polichromii zauważalnych w odkrywce. Fot. I.Widlińska, 2023 r.

Inga Widlińska
dr Inga Widlińska
konservator dzieł sztuki
nr upr. 6978